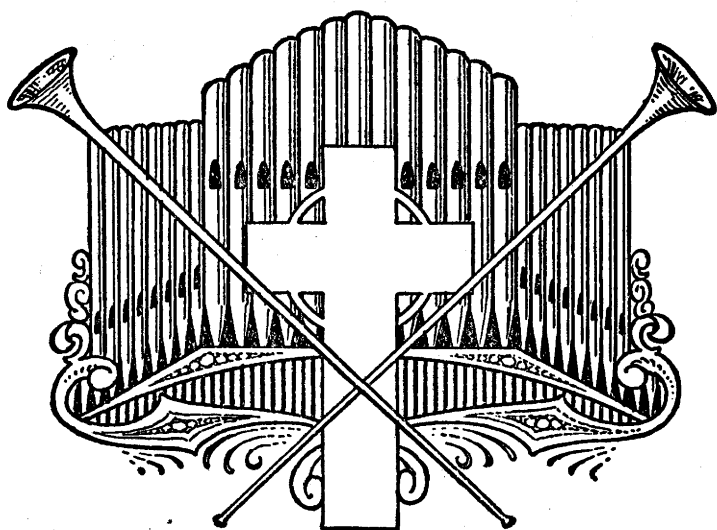

TIDSKRIFT
FÖR
KYRKOMUSIK
OCH
SVENSKT GUDSTJÄNSTLIV

ORGAN FÖR
SÄLLSKAPET KYRKOSÅNGENS VÄNNER
OCH
SVERIGES ALLMÄNNA ORGANIST- o. KANTORSFÖRENING

UNDER MEDVERKAN AV INTENDENTEN BENGT CNATTINGIUS, LINKÖPING, KYRKO-
HERDEN, TEOL. LIC. KNUT PETERS, SÖNDRUM OCH MUSIKDIREKTÖREN
SVANTE SJÖBERG, KARLSKRONA

UTGIVEN AV DOMKYRKOVICEPASTOR ARTHUR ADELL, LUND

1 Aug.

NIONDE ÅRGÅNGEN N:o 7

1934

STOCKHOLM, SVENSKA KYRKANS DIAKONISTYRELSES BOKFÖRLAG

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

UPPSATSER.

	} Sid.
<i>Adell, A.</i> : 1531 års svenska mässa och den gamla kultsången	32, 49
— — Hymn på Kristi himmelfärdsdag	65
— — Trefaldighetstidens benedicamus	134
Alternativa koraler till nya psalmer:	
Recension	104
Musikaliska Akademiens utlåtande	149
Centralstyrelsens för Sveriges allm. Organist- och kantorsförenings utlåtande ..	151
Kyrkosångens Vänners utlåtande	161
<i>Berthelsson, B.</i> : Nutida kyrkovård och kyrkokonst	132
<i>Björk, Sv.</i> : Kapitlet »Ordning medh kyrkesong» i 1571 års kyrkoordning	67, 85
<i>Cnattingius, B.</i> : Kyrklig konst 1933	56
— — Tävlingen om kyrka i Johannesberg i Göteborg	90
— — Mellansvenska barockpredikstolar	182
<i>S. Colliander</i> : Böcker om talkonst	164
<i>Hambraeus, A.</i> : Alternativ eller icke till Nya psalmer	105
<i>Hellerström, A. O. T.</i> : Kyrie eleison,	1, 18
Inför korset	17
<i>Lindeberg, G.</i> : Skolans andakter	11
<i>Olsson, O.</i> : Svante Sjöberg	97
<i>Palmer, E.</i> : Veckans tideböner	123
<i>Peters, K.</i> : Svenska psalmen 265	113
— — Det nya psalmboksförslaget	124
<i>Rosenqvist, C.</i> : Den »nya» kyrkoorgeln	119
— — Det »klangliga» materialet i den nya kyrkoorgeln	145
<i>Runbäck, A.</i> : De alternativa korallerna	104
<i>Schedin, Gunh.</i> : Silbermannskolan i grevskapet Bayreuth	5
— — De lübska kyrkoorglarna under medeltiden	53
— — Ostpreussens största orgelverk	185
<i>Silbermann, J.</i> : Dania Sonans	24
<i>Sjöberg, S.</i> : Herr Zettergren contra sin förening	159
<i>Sjöblom, E.</i> : O, Nådens konung (hymn)	81
<i>Sörensen, H.</i> : Kristus og de hellige menn i kunsten	65
Tjänstgöringsreglemente för organister, kantorer och klockare	81, 177
<i>Weman, H.</i> : Engelsk korallbok	100
<i>Wester, B.</i> : Gotiskt väsen och gotisk form i orgel	153
<i>Zettergren, N. G.</i> : Organist- och kantorsföreningarna	130
<i>Ahlén, W.</i> : Svensk orgelkonst under 1933	38

UTFÖRLIGARE REDOGÖRELSE FÖR KURSER M. M.

	Sid.		Sid.
Samverkan mellan präster och konstnärer	42	Kyrkomusikaliska kursen i Katrineholm	137
Koralveckan i Båstad	70, 140	Instruktionskurs i Kusmark	191
Utställningen »Nutida kyrkovård och kyrkokonst» i Uppsala	132	Tävlingen om ny kyrka i Göteborg ..	90
		Samvaro för gemensam bön och sång i Lund	173

RECENSIONER.

	Sid.		Sid.
NYUTGIVNA BÖCKER OCH SKRIFTER.		<i>Cornell-Wallin</i> : Uppsvenska målarskolor på 1400-talet	45
<i>Adell-Peters</i> : Veckans tideböner	123	<i>Eklund, J. A.</i> : Psalmboksförslag	124
<i>Block, G. E.</i> : Örby pastorats äldsta kyrkor	76	<i>Engström, L. M.</i> : Communion thoughts	143
<i>Borggård-Carlsson-Dalby-Friberg</i> : För scoutlivet	144	<i>Fredlund, S. F.</i> : Predikningar	47
<i>Brilioth, Y.</i> : Svensk kyrkokunskap ..	188	<i>Geister, Chr.</i> : Skolesång	93
<i>Böser, F.</i> : Der rhythmische Vortrag ..	93	<i>Helander, D.</i> : Liturgiska utvecklingen i Sverige	189
		<i>Hoppe, R.</i> : Elias Martin	15

	Sid.		Sid.
<i>Hultgren, G. M.</i> : Ur Jesper Svedbergs psalmskatt	29	<i>Bond, A.</i> : Visa från Leksand	92
<i>Höfer, Fr.</i> : Instrumentationslehre	176	<i>Bruun, J.</i> : Dansk højmesse og Tidesang	174
<i>Jacobsson, J.</i> : Göteborgs och Bohus läns kyrkor	45	<i>Colleen, H.</i> : Tolv små visor	28
<i>Johansson, A.</i> : Morgonandakten i skolan	11	<i>Croce, G.</i> : 14 vierstimmigen Motetten	91
<i>Kolmodin, O.</i> : Morgonvisor och aftonpsalmer	59	English Hymnal	100
Kyrkliga byggnader (Nordisk kultur)	94	<i>Eklöf-Gustafsson-Wikander-Ahlén-Överström</i> : Skolkören	28
<i>Lawson, E.</i> : Christina Nilsson vivt to Brockton	143	Forspil til Salmemelodier	142
<i>Lundahl, F.</i> : Förtröstan	46	95 Forspil til Salmemelodier	143
<i>Lundberg, E.</i> : Visby kyrkoruiner	190	<i>Gözl, R.</i> : Chorgesangbuch	160
<i>Luther, M.</i> : En årgång predikningar	47	<i>Hannikainen, I.</i> : 7 andliga sånger ..	92
<i>Nystedt, O.</i> : Ett kyrkoår	77	<i>Hult, J.</i> : Jungfrun hon går i ringen ..	141
<i>Ortved, E.</i> : Cistercienserorden og dens klostre i Norden	75	<i>Händel, G. F.</i> : Arioso	92
<i>Preuss, H.</i> : Martin Luther, der Prophet	59	<i>Jobs, A.</i> : Sången	160
<i>Sartori, P.</i> : Das Buch vom deutschen Glocken	93	<i>Knab, A.</i> : 16 Chorale	142
<i>Schæfer, P.</i> : Katholische Wiedergeburt der engl. Kirche	95	<i>Lassus, O.</i> : 13 kurze Motetten	91
<i>Smets, P.</i> : Die Orgelregister	175	<i>Lindberg, O.</i> : Den signade dag	72
—»— Neugeistlicher Orgelbau	176	<i>Maasalo A.</i> : 17 andliga sånger	74
<i>Stenius, J.</i> : Svensk kyrkokonst	76	<i>Morén, J.</i> : Ave crux	172
<i>Svensson, S. E.</i> : Harmonilära	29	<i>Nordqvist, R.</i> : Psalm och sång	74
Technik des Kunsthandwerks	77	<i>Nyvall, J.</i> : Lovsång	48
<i>af Ugglas, C. R.</i> : Kyrkligt guld- och silversmide	15	<i>Olson, D.</i> : 40 korälpredudier	143
<i>Weber, R.</i> : Die Orgel der Gabler und Holzheu	29	—»— Påskhymn m. fl.	60
<i>Wentz, H.</i> : Den Wallinska psalmboken	189	—»— Se, Jesus är ett tröstrikt namn	73
<i>Widdig, S.</i> : Dansk Messe, Tide- og Psalmesang	13	<i>Olsson, O.</i> : O Gud som åter tänder ..	72
<i>Akesson, E.</i> : Det nya psalmboksförslaget	176	<i>Pedersen, M.</i> : Pratum spirituale	24
NYUTGIVNA MUSIKALIER.		<i>Pergament, M.</i> : Vårvisa	142
<i>Adell-Peters</i> : Adventscompletorium ..	175	<i>Peters-Runbäck</i> : Introitus till högmässan på de stora högtidsdagarna ..	44
—»— Påsktidens vesper	44	<i>Petersén, G.</i> : Herre är det du	141
—»— Allhelgonavesper och matutin ..	175	<i>Pitoni</i> : Hymn på adventssöndagen ..	92
Alternativa koraler	104	<i>Raasted, N. O.</i> : Psalm 42	141
<i>Andrén, A.</i> : En envis dalkarls visa ..	74	<i>Renner, J.</i> : Te Deum laudamus	92
<i>Anrep-Nordin-Körling</i> : Dikt och ton ..	189	<i>Runbäck, A.</i> : Stå upp vår ljus	15
<i>Bach, J. S.</i> : Kantat nr 140	141	<i>Saul, F.</i> : Två svenska folkvisor	74
<i>Bangert-Neidendam</i> : Vor gudstjeneste	174	<i>Solén, O.</i> : Uplandssången	143
		<i>Strauss, R.</i> , Donau, sjung	143
		<i>Sundblad, H.</i> : Tre duetter	93
		<i>Widén, I.</i> : Se, vi gå upp till Jerusalem	73
		<i>Widmann, W.</i> : Gesänge von alten Meistern	91
		<i>Wikander, D.</i> : Såsom hjorten trängtar	15
		—»— Hosianna m. fl.	48
		<i>Ahlén, W.</i> : Lov vare dig, o Jesu Krist, korälpärtita för orgel	14
		—»— Sommarpsalm	142
		Ett flertal körsånger omnämnda i körrevyn	73

KORTARE MEDDELANDEN.

	Sid.		Sid.
Val	16, 48, 64, 80, 114, 176	Centralstyrelsen	31, 168
Avlagda examina	32, 95, 167	Stiftskretsarna	96, 108, 139
Lägre organistexamen	80, 167	Sveriges kyrkosångsförbunds centralråd	31
Kyrkosångens Vänner: Centralkommittén	31, 62, 78	—»— i Stockholm	16
—»— Orgelrådet	26	Musikaliska akademien	32, 64, 80, 95
Sverige allm. Organist- och Kantorsförening:		Från Tyskland	16, 64, 80
		Från Norge	64, 110

Tidskrift för Kyrkomusik och Svenskt Gudstjänstliv

Redaktionens adress:
Bredgatan 14, Lund. Tel. 6 58.

Expeditionens adress: Svenska Kyrkans
Diakonistyrelsens Bokförlag, Stockholm 7.

Tel. 23 24 05.

Postgiro 675.

Tidskriften utkommer med 1 nummer
den 15 i varje månad. För juli—aug.
utkommer ett nummer den 1 aug.
Prenumerationspris: å posten, i bok-
handeln eller direkt från förlaget: kr.
4: 50 pr år.

Annonspolis: 20 öre pr mm. enkel spalt.
Rabatt vid större annons och vid upp-
reppning av annons i flera nummer.

Detta nummer innehåller bland annat:
Professor O. Olsson, Stockholm: Svante Sjö-
berg. — Domkyrkoorganist A. Weman,
Upsala: Engelsk koralbok. — Kantor A. Run-
bäck, Båstad: De nya alternativa koralerna.
— Kyrkoherde A. Hambræus, Malung: Alter-
nativ eller icke. — Arsmöten. — Meddelan-
den. — Kyrkokalender.

ALTARSKRUD - MÄSSKRUD
PRÄSTKAPPOR
LJUSSTAKAR - VAXLJUS - KRUCIFIX

LIBRARIA

LÄSTMAKAREGATAN 30, STOCKHOLM

nottryk
NORDISK NODSTIK-OG TRYKKERI
SAMT LITOCRRAFISK ETABLISSEMENT
GRUNDAET 1894
ST. KONGENS GADE 63.
KØBENHAVN

TELEFONER:
3304
13057

Telegr. Adr. Nodestikog, Köpenhamn

Anbefalles i Herrar Förläggares och
Kompositörers välvilliga åtanke vid
behov av nottryck i förstklassigt
utförande till billigaste pris ●

Mångårig leverantör till
Sveriges största förlag

Skicka oss Edert manuskript och
vi sända Eder omgående offert

Svante Sjöberg.

Låt oss lika gärna först som sist erkänna det: vi musici i den »kungl. huvudstaden» ha ofta märkvärdigt svårt att rättvist värdesätta det betydelsefulla arbete som presteras av våra kolleger i landsorten. Förr kunde nog åtskilligt inträffa i provinsstäderna som vi här i Stockholm inte fingo kännedom om, musikaliska evenemang av hög klass kunde passera obemärkta av stockholmspressen. T. T. fanns inte på den tiden, ej heller telefonen. Men numera äro vi ej längre ursäktade, då vi sväva i okunnighet om ett framförande av exempelvis Händels Messias i Uppsala eller Schumanns Paradiset och Perin i Karlskrona. Tidningarnas korrespondenter, radion, telefonen och telegrafan hålla oss a jour med allt vad som händer och sker i olika landsändar. Och likväl finns det folk som stirra sig blinda på Stockholms konserthus och ställa sig döva för allt som göres i musikalisk väg ute i landet. Måhända ligger orsaken i vår nervösa, jäktande tid, då man inte ger sig ro att ägna en tanke åt annat än det för ögonblicket förhärskande intresset, begränsat såväl i avseende till tid som plats.

Ganska intressant är att studera de svenska musiktidningarna — det fanns verkligen sådana! — från förra seklets båda sista decennier. Huvudstaden tycks ha ägt ett, i förhållande till sin folkmängd, rikt musikliv, där det från operan, konsertestraden och kyrkan gjordes täta och beaktansvärda insatser. Mycken uppmärksamhet ägnas också åt de musikaliska företeelserna i Europas övriga större städer. Koralboksfrågan var redan då (början av 80-talet) brännande, och otaliga äro artiklarna i detta ämne. Men i landsorten tyckes musiken i allmänhet endast ha levat med halvt liv, däri då och då ett temporärt uppflammande intresse väcktes av tillfälliga gästspel av utländska berömdheter (Rubinstein, Wieniawski, Trebelli m. fl.), medan däremot det inländska initiativet ofta underkändes eller förkvädes.

Det erfordras en samverkan av många faktorer för att ett verkligt musikliv skall kunna väckas och vidmakthållas i en stad eller större samhälle. Det fordras aktivitet av de medarbetande, intresse för saken, villighet att offra tid, krafter, penningar och arbete på såväl det vokala som det instrumentala området, arbetet måste läggas på lång sikt, och allmänheten så småningom bibringas insikt om de outtömliga skönhetsvärden som den musikaliska konsten skänker både sina utövare och sina åhörare. Framför allt måste finnas en ledare för det hela, en genombildad musiker, en energiladdad entusiast, en samlande medelpunkt, en personlighet. Karlskrona äger en sådan personlighet i *Svante Sjöberg*.

Född i Karlskrona den 28 augusti 1873, har Svante Leonard Sjöberg sedermera under hela sitt verksamma liv varit sin födelsestad trogen. Varje gång han avvikit från orten har det varit för att göra studier, antingen i Sverige eller i Tyskland, och för att fullända sin utbildning. All undervisning han åtnjutit och allt studium han nedlagt på alla musikens områden, har kommit hans fädernestad tillgodo. År 1895 var han färdig med sin organistexamen, 1896 med kyrkosångare- och musikleäro-examen, allt vid musikaliska akademien i Stockholm. Hans studier i Tyskland, för Otto Becker, Heymann, Wolff, Haussman och framför allt Max Bruch har kvarlämnat markanta drag i hans musikaliska fysionomi. Som kompositör har han framträtt med åtskilliga goda saker, vilka renderat honom bl. a. statens tonsättarestipendium under tre år, varjämte hans Sonat för violin och piano på sin tid prisbelönades och trycktes av Musikaliska Konstföreningen. Bland orkestrala verk är Gustaf Vasaouvertyren känd och erkänd såväl i Sverige som i Tyskland genom upprepade utföranden. Åtskilliga andra verk, orkesterstycken, kantater m. m. finnas och vänta på förnyat uppförande.

Är det en styrka för en reproducerande musiker, t. ex. en dirigent, att tillika vara självständigt skapande komponist? Frågan tål vid att diskuteras. Men säkert är att en verklig komponist, och i detta fall menar jag med verklig en i sitt innersta ödmjuk komponist, i regel går till sitt studium av ett främmande partitur med större respekt för uppgiften än den med endast ytlig rutin och »slagteknik» utrustade dirigenten. Den tonsättare som skriver, inte med bläck utan med sitt hjärteblod, vet med vilken glädje och smärta ett musikaliskt verk födes, han vet att värdesättandet av ett nytt verk inte kan ske omedelbart (och i detta sammanhang beklagar han dagspressens rescensenter som äro tvingade att genast efter konserterna vara färdiga med sina omdömen) och som dirigent vet han med sig att han ofta ej är värdig att vända bladen i det mästerverk som står framför honom på dirigentpulten. Denna inställning till den stora konsten bevarar honom för frestelsen att vid föredraget gå utanför komponistens anvisningar, att visa sig originell, att dirigera för publiken, att självvåldigt och okynligt göra ändringar, strykningar och nyanseringar.¹ Det är utan tvivel svårare för komponisten-dirigenten att helt undertrycka sig själv och underordna sig en annan tonsättares föreskrifter, än att, som dussinkapellmästaren, sätta sig själv och sin uppfattning — läs uppskattning — utöver verket. Men jag tror att Svante Sjöberg kan det. Han är en ärlig, gedigen människa, med mera äkta känsla än man skulle kunna tro när man ser hans tvärsäkra, imponerande gestalt och hör hans myndiga stämma. Och han har just denna respekt för uppgiften, som är en av de säkraste garantierna för ett gott resultat. Samtidigt finnes där förståelse och hängivenhet för verket, parad med en ovanlig arbetsförmåga, och utan dessa egenskaper skulle hans arbete som ledare av Karlskrona Musikförening platt falla till marken.

Jag erinrar mig livligt en smärt, mörklockig, spänstig ung man, som

¹ Toscaninis arbete med konserthusorkestern i Stockholm bestod huvudsakligen i att retuschera bort alla de spår av »personlig uppskattning» som hrr gästdirigenter under årens lopp låtit påtrycka de ifrågavarande verken.

våren 1894 sökte upp mig i Stockholm och presenterade sig som min kamrat vid konservatorium. Sjöberg var då 21 år och skulle snart nog upp i organistexamen, som han också klarade med glans. Nu är det 40 år sedan dess. Lockarna ha glesnat och hans figur har måhända blivit en liten aning fylligare, men ännu sitter i samma ungdomliga lynne och arbetslust, vartill kommer den konstnärliga mognad som vinnes genom oavbrutna studier och erfarenheter. Vistelsen vid konservatoriet avslutades 1897 efter några terminers kontrapunkterande för Joseph Dente, och sedan bar det iväg till Tyskland.

1902 finna vi honom åter i hemstaden. Han är nu organist, kantor och klockare i stadsförsamlingens kyrkor, musiklärare vid de allmänna läroverken och dirigent för Musikföreningen, samt beredd att sätta in hela sin kraft i skötseln av dessa saker. Krafter behövas också, tid och tålmod likaså. Musikföreningen hade bildats 1899 och dess verksamhet fortgått under olika ledare samt manifesterat sig i åtskilliga musikföredrag och konserter. Nu vidtog ett intensivt arbete. Ett av de första målen för Musikföreningens ärelystnad var uppförandet av Haydns Skapelsen i komplett skick för soli, kör och orkester, och detta lyckades också i april 1903. Det blev en seger för föreningen och dess dirigent, och en uppmuntande maning till fortsättning i arbetet. Listan över alla de stora verk som Karlskrona Musikförening (jänte orkesterföreningen som bildades 1913) utfört, är imponerande. Då man betänker att allt detta presterats av en kör och en orkester som, i saknad av statsanslag, nästan helt och hållet varit hänvisad till sin egen förmåga att slå sig fram, är det med beundran man konstaterar att Musikföreningen i Karlskrona ännu till denna dag med oförminskad framgång kunnat fortsätta sin ideella verksamhet.

En axplockning ur programmen ger vid handen att endast det bästa ansetts vara gott nog åt karlskroniterna. Utom Skapelsen har även Årstiderna uppförts. Andra exempel äro Bachs Johannespassion, Händels Simson och Messias, Mozarts Requiem, Brahms Requiem och Schicksalslied, Cherubinis Requiem, Mendelssohns Paulus, Elias och 95 Psalm, Schumanns Paradiset och Perin, samt Der Rose Pilgerfahrt, Gades Elverk-skud, Gounods Ceciliamässa, Bruchs Das Lied von der Glocke, körverk av Svedbom, A. Körling, Söderman, Hallén m. fl. Och det är att märka, att flertalet av dessa monumentalverk uppförts upprepade gånger. Vid sidan härav har Sjöberg hunnit med att även leda Orkesterföreningens egna konserter, vilka givits till ett mycket stort antal. Läger man härtill hans arbete med kyrkokörerna samt all med skolan och kyrkan förenad tjänstgöring, får man en arbetsbörda, under vilken de flesta skulle ha sviktat för länge sedan.

Men därmed är ändock icke redogörelsen för hans arbete avslutad. Svante Sjöberg är en man som åtnjuter förtroende ej endast i Karlskrona, utan i hela vårt land. Sveriges allm. Organist- och kantorsförening har under många år sett upp till honom som en av sina stödjepejare, och sedan länge är han ordförande i dess Centralstyrelse. Som sådan har han visat sig vara den lugne, kloke, välbalanserade och intresserade förhandlingsledaren, och särskilt nu, i en tid då kyrkomusikens nydaning och

kyrkomusikernas sociala ställning stå på dagordningen, har hans medverkan varit ovärderlig. Sveriges organistkår räknar Svante Sjöberg som en av sina mest betydande tillgångar och hoppas uppriktigt att ännu i många år få påräkna hans hjälp. Ty ännu återstår ofantligt mycket för föreningen att uträtta.

Svante Sjöberg blev av konungen år 1918 förlänad medaljen Litteris et Artibus, vartill 1926 lades vasaorden. Musikaliska akademien kallade honom 1930 till sin ledamot.

O. O.

Engelsk koralbok.

The English Hymnal.

Ovannämnda engelska koralbok, vars första edition utgavs 1906, föreligger i ny upplaga 1933. Med dess över 800 nummer utgör den ett representativt uttryck för engelsk kyrkomusik i våra dagar. Denna koralbok kan visserligen icke utan vidare jämföras med vår egen, av den anledningen att den icke på samma sätt som vår är auktoriserad. Jämsides med The English Hymnal finnas andra koralböcker av vilka »Songs of Praise» och »Ancient and Modern Hymns» torde vara de mera använda. Om sålunda helt olika kyrkliga förhållanden icke framkallat samma enhetlighet på det kyrkomusikaliska området som i vår svenska kyrka, torde emellertid vissa nyttiga jämförelser kunna göras mellan de sätt på vilka församlingssången utgestaltat sig på engelsk och svensk mark.

Enligt företalet är The English Hymnal en samling av de bästa psalmerna för engelska språket. Den utgör ett försök att i en volym samla de värdefullaste uttrycken för allt det, som innefattas i den kristna tron, från de »gamla fäderna», som voro de tidigaste hymndiktarne fram till samtida exponenter för moderna strävanden och ideal. Genom ett urval ur denna vittomspännande hymndiktning har man tänkt sig kunna tillfredsställa långt gående anspråk på att var och en skall kunna finna just vad han önskar. Man har strävat efter att presentera en psalmbok, som bör kunna tillfredsställa såväl den lärdes som den olärdes behov. Vad de gammalkyrkliga hymnerna beträffar konstatera utgivarne att behovet av dessa länge gjort sig starkt gällande. I sin enkla gestaltning och nobla värdighet representera de den djupa kristna erfarenheten under mera än tusen år. Översättningarna ha så troget som möjligt sökt följa originalens anda.

Därjämte har tillfogats många förstklassiga moderna hymner, vilka ej förut varit allmänt tillgängliga. Genom att så göra, har man strävat efter att förbättra svagheterna på den folkliga hymnodiens område, vars brister äro djupt kända av många insiktsfulla människor. Kristenhetens bästa hymner äro liksom bibeln fria från den egocentriska sentimentalitet, den svaghet och överklighet som utmärker mindervärdiga alster.

Den engelska koralboken förfogar sålunda över ett oerhört rikt och

omväxlande material, ett material, som i musikaliskt avseende är behandlat med säker känsla för stil. Följaktligen rymmas sida vid sida olika stilarter, men man återfinner ej den kanske många gånger onödigt eftersträfvade och onödigt påtvingade enhetlighet, som är ett av vår koralboks känнемärken. Enhetligheten är att söka på ett helt annat plan. Den är »the higher ground where the soul is content to affirm and to adore». »There is even now such a thing as the unity of the Spirit.»

Koralboken är delad i tolv delar och hymnerna äro uppställda i alfabetisk ordning inom varje del för att lättare återfinnas. Det kan möjligen vara av intresse att meddela något litet angående innehållet. Del I (nr 1—173) innehåller koraler för kyrkoåret från Advent till Trinitatis, del II (nr 174—253) helgondagar och andra heliga dagar (apostlar och evangelister, martyrer, bekännare, m. fl.), del III (nr 254—299) dagens och årets tider, del IV (nr 300—360) sakramenten och andra heliga handlingar, del V (nr 361—519) sånger i allmänhet, del VI (nr 520—543) särskilda tillfällen, del VII (nr 544—566) kyrka och folk, del VIII (nr 567—585) missionsgudstjänster, del IX (nr 586—612) vid undervisningen, del X (nr 613—646) processionssånger, del XI (nr 647—656) litanior (bönepsalmer), del XII (nr 657—744) introiti och slutligen ett appendix med 72 alternativa melodier.

Av det föregående torde framgå, att musiken i den engelska koralboken bör särskiljas i två huvudslag, den jämförelsevis moderna musiken och den gregorianska musiken.

Vad den förstnämnda beträffar har urvalet och dess musikaliska behandling främst tagit sikte på, att den kyrkliga sången huvudsakligen är församlingssång. Vi må emellertid erinra oss att den engelska församlingssången ej uteslutande är unison sång med orgel. De mångenstädes förträffliga körerna bereda understundom en välgörande omväxling genom att leda församlingssången med körsång (med eller utan orgel). I sådana fall är cantus firmus vanligen förlagd i tenorstämman.

I församlingssångens intresse var det av betydelse att kända melodier kommo till användning. Men uppfyllandet av detta krav var en ingalunda lätt uppgift, framhålles det, alldenstund många av dessa kända, populära melodier ofta äro absolut oanvändbara för sitt ändamål. Kommittén var därför försatt i den besvärliga situationen att antingen riskera impopularitet genom att utelämna vissa välkända melodier eller att offra det värdefullare goda endast för den mer eller mindre omedelbara fördelen. Problemet löstes av sig själv på ett lika lyckligt som oförutsett sätt emedan utgivandet av åtskilliga av de ifrågavarande melodierna ej tilläts av förlagsrättsinnehavarna! Så enkelt avgjordes frågan om mindervärdiga melodier i en engelsk koralbok! Kommittén vill emellertid tro, att framför allt organisterna skola välkomna en koralbok, där de »enerverande melodiernas» antal äro reducerat till ett minimum.

Det vore frestande att utförligare citera den avdelning i det ovanligt frispråkiga företalet, som behandlar dessa sistnämnda melodier. Utrymmet tillåter tyvärr endast att framhålla ett par satser: många äro rädda, för att rubba på de »gamla melodierna», men det bör man erinra sig, att de flesta av de »gamla favoriterna» äro av jämförelsevis ungt datum och

att det inte behövs så värst många år för att göra en melodi till en »gamal favorit». Å andra sidan bör man erinra sig, att det inte alltid nödvändigtvis är dålig musik som är populär.

Det är intressant att se hur utgivarna löst uppgiften beträffande de s. k. »enerverande melodierna». Deras förekomst tyckas verkligen ha kunnat begränsas högst avsevärt, i varje fall mera än vad man skulle föreställa sig i engelsk koralbok. Detta betyder ej, att man farit fram med otillbörlig stränghet. Några melodier ha bibehållits, vilka kanske borde ha utslutits, men på ett visst gränsområde måste givetvis den individuella smaken vara olika. För att emellertid göra möjligheten till urval vidare, ha talrika hänvisningar gjorts, varjämte ett appendix innehållande 72 alternativa melodier har bifogats.

Det ojämförligt största antalet melodier är emellertid koraler. Här återfinna vi många av våra egna välkända koraler tillsammans med de traditionella egna melodierna. Vad som emellertid är påfallande är harmoniseringen. Kommittéen har ansett rådligt att jämsides med den vanliga, mera asketiska harmoniseringen, presentera ett antal melodier i en mera rik och omväxlande harmonisk skrud. Det gäller framför allt de av Bach behandlade koralerna, som sålunda framträda i den bachska originalharmoniseringen. Detta torde otvivelaktigt (enligt kommittéen) bidra till melodiernas skönhet och popularitet. Det är nämligen ett stort misstag att antaga att oskolade, musikaliska människor skulle vara okänsliga för en fin harmonisering. De äro måhända icke i stånd att analysera intrycket därav, men utan tvivel har en välharmoniserad melodi en betydligt större förmåga att gripa än en, i vilken harmonierna äro dåliga eller otillfredsställande.

Här återfinna vi sålunda den bachska harmoniseringen i »Wachet auf», »Herzliebster Jesu», »Mach's mit mir Gott» (113 i vår koralbok) m. fl. Följaktligen finner man också Prætorius rytmisering och harmonisering i »Det är en ros utsprungen». I anslutning härtill finnas en mängd andra »i original» samtidigt som de allmänna harmoniseringsprinciperna tendera mot en rörigare harmonisering, än vad vi vant oss vid att betrakta som tecken på kyrklig stil. Härtill kommer att rytmiken är friare och förlänar koralen ett livfullare uttryck.

Det intressantaste inslaget utgöres likväl av de gregorianska melodiernas återinförande bland församlingssångerna. Det är att märka, att de upptaga en dryg del av antalet förekommande melodier, i det att ej mindre än ett hundratal har medtagits. Trots deras rikliga förekomst har man därigenom ej haft för avsikt att vilja påtvinga deras användning. Till varje gregoriansk melodi finns nämligen en alternativ koral. Ett undantag göres för de gamla officiehymnerna, som således utan alternativ äro föreslagna att inleda morgon- och aftongudstjänsterna. Ett till 1933 års upplaga författat företal till de gregorianska melodierna behandlar ganska utförligt själva sångtekniken, ur vilket må anföras följande allmänna regler: Föredraget skall vara lätt, jämnt och någorlunda hastigt. Staccatoeffekter, häftiga kontraster och ytterligheter mellan forte och piano äro karaktärsfrämmande för denna musik, å andra sidan likaså en livlös och orytmsk monoton. Man bör hålla i minnet, att ehuru alla

noter äro lika till tidsvärdet (med undantag vid kadenser), äro de olika i betoning, och det är av stor betydelse, att den naturliga talrytmen, utan att vara överdriven, förnimmes genom musiken. Välläsningens rytm utgör bakgrunden icke blott för sjungandet av enkla, syllabiska hymner utan även för de mera utsmyckade hymner med ofta förekommande melismer, ehuru dessa givetvis i någon mån komplicera det rytmiska schemat.

En mycket vårdad och stilenlig harmonisering har beståtts dessa gregorianska melodier. Alldenstund ett tungt ackompanjemang endast skulle fördunkla melodiers subtila rörelser, är orgelns anpart ytterst diskret. 16-fots pedal bör endast sparsamt användas och sällan eller aldrig vid beledsagning av sopraner eller solister. Understundom kan det vara fördelaktigt att i ackompanjemanget utelämnas melodien och endast spela de lägre partierna. Ävenledes anbefalles en ljus registrering. Behandlingen av de gregorianska melodierna vore värt ett särskilt kapitel. I detta sammanhang må endast påpekas, att det synes anmälares, som om de engelska utgivarna kunde den svåra konsten att i antagbar form presentera dessa melodier. Det är exempelvis befriande att återfinna dem obundna av varje försök till taktindelning och åtföljda av en ytterst lätt och luftig harmonisering.

Om sålunda den engelska koralboken erbjuder mycket av intresse, innehåller den givetvis åtskilligt, som är främmande för svensk uppfattning. Det oaktat kan den måhända rikta vår uppmärksamhet på en del aktuella problem i samband med den omvandling vår psalm- och koralbok i våra dagar möjligen kommer att undergå. Vad vår församlingsång beträffar, kunna vi berömma oss av att för dess tillgodoseende äga en koralbok, som ju med rätta anses för att vara en av de förnämligaste något land äger. Därmed är väl emellertid icke sagt, att den en gång för alla skulle ha fått sin slutliga gestaltning. Det torde tvärtom vara så, att den för att fylla sin uppgift bör vara ständigt öppen för nya inflytelser. Annars blir väl risken den, att den lätt stelnar i former, som ha förlorat kontakten med samtiden. Hur är det i det fallet med vår koralbok? Kan man icke redan nu skönja vissa stela drag trots en jämförelsevis sen omgestaltning? Om den bör vara anpassad efter och i kontakt med samtiden och om den bör taga största hänsyn till stil, äger i så fall vår koralbok anpassning och stilrenhet? I fråga om enhetlighet lämnar den emellertid knappast något övrigt att önska. Med den protestantiska koralen som rättesnöre, är allt med en obönhörlig konsekvens inrutat i taktstreck och massiva ackord hänga med tyngd och pondus vid varje ton. Gammalkyrkliga hymner, koraler i dur och moll eller kyrkoton, allt är behandlat med samma djupa vördnad för svensk Hæffnertradition. Det är enhetligt men väl knappast stilenligt. Vore det inte på tiden att detta slag av enhetlighet snart finge lämna något mera rum för större anpassning och renare stil? Vore det inte på tiden, att vårt lands kyrkomusiker snarast toge upp denna fråga till behandling vid sina sammankomster eller kyrkosångsmöten och så småningom gjorde sig reda för, vad framtiden möjligen kan komma att ställa för fordringar på vår kyrkas gudstjänstmusik?

Henry Weman.

De nya alternativa koralerna.

Förslag till Alternativa Koraler. Diakonistyrelsens förslag.

»Det har varit koralkommitténs livliga strävan att vid anskaffandet av de nya koralerna söka tillgodose såväl kravet på kyrkomusikalisk stil och värdighet som församlingens berättigade anspråk på sångbara melodier», heter det i förordet. Kommitténs strävan har onekligen krönts med oväntad framgång.

Några av melodierna äro ju gamla bekanta, t. ex. 673. Att denna utomordentligt vackra melodiform upptagits kommer säkerligen att glädja många. Andra gamla, mer eller mindre kända melodier (t. ex. 601 o. 667) ha måst undergå en del förändringar för att passa till den nya uppgiften.

Enligt förordet äro de flesta melodierna dock nykomponerade. Ton-sättningarna ha använt olika stilar. Här finnes såväl strängt kyrkliga som mera subjektivt betonade melodier. Kommitténs uttalande »att en del utpräglad subjektivt färgade texter icke synas vara betjänta med melodier i alltför sträv kyrklig stil» är utan tvivel alldeles riktigt. Sålunda vore det meningslöst att ha en kärv kyrklig melodi till en sådan text som »Jag är en gäst och främling». Om alternativens utsikter att kunna »slå igenom» är ju svårt att yttra sig, men nog förefaller det, som om flertalet skulle kunna ha förutsättningar härför. En sådan melodi som 594 kan måhända få det svårt, när det gäller att erövra popularitet. Här hade det varit lättare att få en god melodi, om man ej behövt taga hänsyn till den vanprydande textupprepningen. Samma förhållande kan konstateras beträffande 581, där den föreslagna melodien dock torde få anses lämplig.

Av särskilt intresse är försöket med blandad takt till 525, 651 och 667. Dessa melodiförslag ha ju tidigare presenterats i musik-bil. till denna tidskrift. De ha emellertid vunnit betydligt i sångbarhet genom taktförändringen. Det finns nog flera fall, där växling av taktart skulle varit till fördel t. ex. vid »Hem, hem, mitt kära hem» i 654, där notvärdena nu taga en ganska obetydlig hänsyn till texten. Annorlunda är det i den gamla melodien; men även där är det svårt att strängt iakttaga notvärdena. I båda fallen skulle man genom ett stycke blandad takt kunna ge texten en god deklamation. Något liknande gäller om första frasen i 506. Koralbokens tidsvärden för noter och pauser böra givetvis vara så beskaffade, att de kunna följas »till punkt och pricka», vilket skulle vara till stor fördel för församlingssången. Det vore önskvärt, att detta beaktades vid en blivande koralboksrevision.

Man har väl närmast tänkt sig detta häfte som ett tillägg till 1921 års koralbok. I så fall är det ju helt naturligt, att detta satt sin prägel på arbetet, t. ex. beträffande noternas utseende (är det så lämpligt med dessa hel- och halvnoter?) samt harmoniseringen. Beträffande en gregoriansk och en folkvisemelodi har man dock beträtt nya vägar med mycket gott resultat. Även de övriga koralernas harmonisering är i flesta fall mycket god, även om man stundom skulle önskat den en smula tunnare och tillika lugnare; framför allt gäller detta sådana melodier som 605,

vilka inbjuda till ett raskare tempo. Men även dylika önskemål kunna ju förverkligas vid en framtida revision av hela koralboken.

Emellertid vore det nu högeligen önskvärt, att dessa alternativa koraler finge användas samt att vederbörande toge hänsyn till det lilla påpekande, som avslutar häftet.

A. R.

Alternativ eller icke till Nya psalmer.

Nedanstående har tillställts Tidskriften med begäran om införande, vilken begäran Red. velat efterkomma, ehuru den ej delar Förf. synpunkter i det väsentliga, varom ock en efterskrift vittnar.

Från den dag, då »Nya psalmer» genom Kungl. kungörelse den 12 sept. 1921 anbefalldes att »försöksvis brukas vid den allmänna gudstjänsten» och andra heliga förrättningar och till den dag i maj 1934 då tillkallade sakkunniga framlagt förslag till alternativa koraler för vissa av »Nya psalmer» ha icke fullt tretton år förrunnit. Och dock har under denna tid en kris inträtt i den kyrkligt-religiösa sången, som enklast kunde uttryckas med Luthers bekanta slutreplik vid religionssamtalet i Marburg: I haven en annan ande än vi. Det är som hörde man dessa ord genom gravhällen vid en ekumenisk pelare i Uppsaladömen.

Den djärva och strålände tro på en inomsvensk ekumenik, som vann en löftesrik seger genom att lyckas ge den andliga visan hemorts rätt inom kyrkmurarna, har visat sig vara så pass levande verksam, att biskop Eklunds psalmboksförslag (som dock synes vara tilltaget med bred marginal för säkert väntade gallringar) innehåller samtliga »Nya psalmer» minus tre.

Men de förhoppningar, som genom den i samband med nya psalmer utgivna koralboken väcktes, att den enkla andliga visan skulle få en bredderlig plats bredvid den gamla kyrkopsalmen i de landsändar, där den kyrkogeografiskt hörde hemma, ha grundligt decimerats genom sakkunnigas i år utgivna förslag till alternativa melodier. Hur pass alternativa dessa melodier äro avsedda att vara, visa de sista raderna i detta förslag, som rubricerar ett 40-tal koraler i 1921 års »tillägg» som melodier, vilka »icke lämpa sig för högmässan».

Hur medlidsamt än ett försök måste bli betraktat att i ordets egentliga bemärkelse bryta en lans för den andliga visan, så måste det dock i all enfald och uppriktighet ske.

När Nathan Söderblom som den drivande kraften (ty utan honom hade det väl aldrig skett) lyckades öppna kyrkportar och väderlådor för väckelsesångerna från det sista århundradet, så menade han och männen bakom honom, att dessa sånger skulle sjungas på *sitt eget tungomål* i främsta rummet å de orter och av de menigheter, där de icke voro några »nya» psalmer utan gammal kär tradition. Den store ekumenikern ville med andra ord göra kyrkan hemvarm för en mängd folk, som i templet

saknade något, som var dem övermåttan kärt: en sångart, som de älskade och förstodo och framförallt behövde för sitt enkla men uppriktiga andliga liv. Sällan har väl Sveriges kyrka varit så nära att bli en folkkyrka som under de år, då den från väckelsen bevarade fromheten ute i landet möttes av en brodershand från den unglyrkliga rörelse, som under »korsfågstiden» 1909 och åren därefter med hänförelse sjöng in den andliga visan i somligstädes förstummade, somligstädes ganska trögtungade kyrkokenigheter.

Att man i Strängnäs, Stockholm och Uppsala icke förstår detta i maj år 1934 har resulterat i att man gjort texterna till nya psalmer hemlösa och främmande i den svenska kyrkan genom att kläda av dem deras melodier. Ty försöket att ikläda dessa enkla lantliga visor en mot »kyrklig stil och värdighet» svarande skrud liknar ingenting bättre än att kläda en kolportör från 60-talet i en restaurerad mässhake från 1400-talet. Och den eventuella välvilja, som står bakom detta försök, har föga gemensamt med den Söderblomska generositeten. Trots de säkert utomordentliga musikaliska förtjänsterna i de »alternativa» korallerna vågar man knappast förespå dem den popularitet och användning de säkert kunde förtjäna, helt enkelt därför att bakom de ursprungligen till Nya psalmer brukade melodierna ligger en levande tradition av allra starkaste slag: väckelsefromhetens. Man kan knappast tänka sig, att en sydsvenskt orienterad biskop och två metropolitanska organister kunde ha handlat annorlunda än de gjort. De ha förvisso, understödda av en kraftigt agiterande och uppagerad opinion, och rikligen försedda med »alternativt» material av i »strävt kyrklig stil» tränade organister-komponister gjort sitt allra bästa. Men med all känsla för vad vetenskaplig lärdom och konstnärlig stil kräver ha de dock föga förstätt av den landsbygdens fromhet, som accepterat de stundom torftiga texter och melodier, i vilkas duvohamn anden sänkt sig ned i väckelsens döpelsetimma. Det är med dessa ting som med Marseljäsen och Du gamla, du fria. Vad ord och melodi säga betyder mindre än vad de väcka. Det är inga konstverk. Ändå leva de. Och skola leva.

Man har varit betänkt på att ge oss en ny folksång. Men ingen, säger ingen, har veterligt sökt skriva en ny melodi till »Du gamla». Förhållandet är enahanda med de andliga sångerna. *Skapa nytt!* Men *Skriv icke om!* Skall den andliga visans melodi efter sitt skygga sångarbesök innanför kyrkdörren kastas ut, så låt också texten följa med! Men var viss om, att inte blott sångerna utan också många sångare gå sin väg ur en kyrka, som var för stel och trång och förnäm för att låta en olärd tunga höja en lovsång i armodsskrud. Du älskade kyrka! Vad allt anser du dig icke ha råd att mista, du, som ofta aktat dogmerna högre än själarna och konsten mer än anden.

Det må vara aldrig så sant, att många nya psalmer (enligt sakkunnigas utlåtande 40!) i sin ursprungliga melodidräkt icke »lämpa sig för högmässan», men det må frågas, om de ens i den nya, av sakkunniga tillskurna och broderade kyrkoskruden göra det. Väl kan det tänkas, att om så enkla, konstlösa melodier kunnat tända eller uttrycka en religiös känsla, så skall en stiltrogen och konstnärligt fullödig melodi förtäta den

religiösa känslan till en kyrklig dylik, men här må frågas, om icke till dessa ädlare melodier kräves texter av högre poetiskt stilvärde.

Allt som allt. En ny kyrkligt-religiös sångepok kan måhända skapas genom kommittéutredningar och sakkunnigeförslag. Men när livets egen herre skapar, tager han ofta jämväl i sin tjänst de enfaldiga. Men skulle blott önska, att såväl den ena som den andra andans män finge sångrum under samma kyrkotak.

Axel Hambræus.

1. Kyrkoherde Hambræus synes i första hand vända sig mot alternativet till de andliga sångerna bland de nya psalmerna, ehuru han rubricerar sin uppsats »Alternativer eller icke till Nya psalmer». Då redan förut alternativet förefunnits i koralboken kan ju saken i sig icke anses förkastlig. I själva verket torde förf. ej heller ha något emot alternativa melodier till de övriga psalmerna i 1921 års tillägg, blott man undantager den del därav som kan räknas till väckelsens sångskatt.

2. Författaren håller före att dessa andliga sånger från väckelse-tiden leva, och uttalar även sin visshet att de skola leva. Påståendet torde vara en smula för djärvt. Otivelaktigt lever en obetydlig rest av de många sånger, som väckelsen frambragte, men blott inom vissa kretsar inom kyrkan. Min egen erfarenhet från ganska skilda trakter av vårt land är att det förefinnes en rent förbluffande okunnighet bland ung och gammal om även dessa sånger. Och ibland det uppväxande släktet äro de mångenstädes fullständigt okända.

Att de ännu fortleva på andra håll motsäger icke detta.

3. Om nu en präst, som kunde finna någon eller några eller möjligen många av dessa sånger, vilka hans församling är obekant med, ur textlig synpunkt värd att göras levande i församlingen men samtidigt finner dess musikaliska dräkt sådan att den ej kan eller bör brukas i församlingens gudstjänster, skall då den prästen nödgas låta dessa psalmer förbliva dödt gods i församlingen? (Bland psalmer till denna kategori räknar jag exempelvis själv: 525, 589, 594.) Göras dessa psalmer icke härmed en otjänst av alternativens motståndare? Är det dock icke ur religiös synpunkt viktigare att det religiösa budskapet blir levande i Guds församling, än att det blir levande på den melodi, som några i församlingen älska? Det är ju dock så att även tidigare älskade sånger skiftat melodi, och dock förblivit lika älskade. (Ex. Ingen hinner fram. Var man må nu väl fröjda sig. Jag lyfter mina händer.)

4. Förf. skriver: »Att man i Strängnäs, Stockholm och Uppsala icke förstår detta (att man 1909 sjöng in den andliga visan i kyrkemenigheter) har resulterat i att man gjort texterna till nya psalmer hemlösa och främmande i den svenska kyrkan genom att klä av dem deras melodier.» I sakfrågan hänvisar jag till vad jag ovan sagt. Ytterligare måste jag tillägga att det knappast kan befinnas vara tillbörligt att hudflänga en kommittés ledamöter för att de fullgjort det uppdrag som lämnats åt kommittén. Skall någon människa här hudstrykas, måste det väl ändå rimligtvis vara uppdragsgivaren.

5. Det synes mig också otillbörligt att likna »dessa enkla lantliga visor» vid kolportörer från 60-talet. De äro ingalunda några kolportörer.

6. Lika otillbörligt synes det mig att inblanda Söderbloms ekumeniska arbete i denna diskussion. Det rör sig här om en musikalisk fråga och den må få diskuteras utifrån den musikaliska förutsättningen. Åtminstone må det väl få anses vara mera likt den Söderblomska generositeten att medgiva alternativ — vilket han själv gjorde i fråga om några av de andliga sångerna — än att vägra sådana.

Där alternativet föreligger vid sidan om de gamla melodierna får den praktiska erfarenheten visa vilkendera, som äger den största livskraften.

A. Adell.

Årsmöten.

Angermanlands organistförening höll den 8 juni årsmöte i Östersund i samband med kyrkosångshögtiden varvid även Medelpads och Jämtlands organistföreningar inbjudits. Kantor N. H. Vikberg, Sollefteå, höll hälsningsanförandet och valdes till ordf. Först behandlades de av centralstyrelsen utsända frågorna. Den fråga, som samlade det största intresset, var bildandet av en kyrkomusikernas änke- och pupillkassa. Centralstyrelsen hade utsänt ett av musikdirektör Fr. Hjort väckt förslag. Förslaget blev föremål för en längre debatt. Mötet uttalade sig i huvudsak för förslaget, men då förutsättningarna för kassans bildande ansågs nog så optimistiskt bedömda remitterades förslaget till centralstyrelsen för vidare överarbetning. Till ledamöter i centralstyrelsen omvaldes enhälligt musikdirektörerna Svante Sjöberg, Karlskrona, Cyrus Granér, Älvsjö, Carl Brodin, Smedjebacken, Otto Björstedt, Mölndal, Olof Söderlund, Arvika, David Ahlén, Stockholm, och kantor K. J. Ulander, Ramsele. Till suppleanter utsågos kantorerna E. G. Risberg, Revsund, Rolf Forsman, Bettna, Ragnar Blennow, Astorp, musikdirektörerna Gösta Lundborg, Dalahusby, P. Littorin, St. Malm och Ragnar Darell, Linköping. Till revisorer omvaldes hrr Carl Lindberg, Lund, och Henrik Dahlkvist, Helgesta. Vid enskilt möte med

Angermanlands organistförening beviljades ansvarsfrihet. Till revisorer omvaldes hrr Elof Jakobsson, Edsele, och Artur Jacobsson, Multrå, med R. Karlkvist, Kvarnån, som ersättare.

K. J. Ulander.

Lunds stifts organister och kantorer hade förlagt sin sedvanliga årssammankomst till det fagra Båstad, den 10 och 11 juli. Som vanligt öppnades mötet med ps. 204:2 varpå ordföranden, musikdirektör Svante Sjöberg, i hjärtliga ordalag hälsade välkommen. Härefter företogs i stadgarna föreskrivna val och utsågos till revisorer för Centralstyrelsens räkenskaper herrar C. Lindberg, Lund, och H. Olbers, Kågeröd, samt till stiftsföreningens revisorer herrar L. Hansson, Sireköpinge och K. Ekberg, Malmö. Stiftsföreningens räkenskaper balansera på kronor 2,172:58 med en kassa-behållning av kr. 1,056:44.

Före valet av Centralstyrelse framhöll flera talare att det var ofrånkomligt att plats bereddades i Centralstyrelsen för yngre krafter, ävensom att man ej kan påräkna samma intresse och arbetsintensitet hos personer som redan lämnat sin tjänst eller som nått över den normala pensionsåldern. Vid slutna omröstning utföll valet sålunda: Omvalda herrar S. Sjöberg, Karlskrona, C. Brodin, Smedjebacken, D. Ahlén, Sthlm, O.

Söderlund, Arvika, K. Ulander, Ramsele, samt nyvalda F. Lundborg, Gtbg, och N. G. Zettergren, Malmö. Till suppleanter utsågos hrr A. Boberg, R. Darell, C. Fromm, O. Wik, E. Risberg, P. Nordqvist och R. Blennow.

Till ledamot i stiftsföreningens styrelse i st. f. kantor J. Blennow, som av sagt sig uppdraget, utsågs N. G. Zettergren.

Stiftsföreningens representanter vid kommande kyrkosångsmöte i Lund blevo hrr Sjöberg, Blennow, Hedar samt som suppl. E. Odell. Nästkommande organistmöte skall förläggas till Lund, och till bestyrelse här för valdes hrr Hedar, Odell och Zettergren.

Härpå behandlades centralstyrelsens trenne frågor. Samtliga mötesdeltagare ansågo att en änke- och pupillkassa snarast borde bildas, och man uttryckte sin förvåning över att Centralstyrelsen ej tagit ad notam de förslag som från enskilda håll framförts, och redan nu hade ett med tillhjälp av försäkringsexpert utarbetat förslag, där det framgick både vad som skulle erläggas i avgifter och hur stor ev. pension kunde komma att uppgå till.

Man ställde sig även undrande inför frågan om preludiets vara eller icke vara i vissa fall. Att fastställa någon bestämd regel för detta är otänkbart enär hänsyn måste tagas till för handen varande omständigheter.

Full enighet rådde i frågan om effektivare kontroll vid om- eller nybyggnad av orgel. Det är ju alldeles självklart att i och med att intresset för de gamla orgelmästarnas verk blir allt större, framtvingar detta sådana dispositioner att deras verk skall kunna utföras något så när som de själva tänkt sig. A andra sidan bör ju en orientering åt gamla dispositioner göras mycket försiktigt. Det får ej bli en modesak att föra allt några hundra år tillbaka. Men då man kan få höra en från konservatoriet i Stockholm utexaminerad »musikdirektör» registrera en psalm: Violinprincipal 8', Salicional 8', Gamba 8' och Borduna 16' jämte pedaltämmor, då måste

man obetingat hålla med dem som vilja slå ett slag för den gamla ädla orgelklangen, d. v. s. den som man finner hos principaler, flöjter, gedackter och »övertonstämmor». Gäller det större verk, då må dessa gärna rymma både det ena och det andra, men våra små landsbygdskyrkororglar, som i första rummet äro gudstjänstinstrument, måste befrias från den nuvarande allt för dominerande stråklangen, allt för stora bristen på övertonstämmor.

Kontroll ansågs ej blott för ofrånkomlig, utan skulle även församlingarna av Kungl. Maj:ts åläggas att före påbörjad orgelbyggnad få dispositionen godkänd av ett orgelråd. Delade meningar rådde om detta orgelråd skulle vara gemensamt för hela landet eller omfatta blott ett eller ev. två stift.

Angående månad för stiftsföreningens sammanträde hade från många håll yrkats att detsamma skulle framflyttas till augusti månad, och nästa årsmöte skall försöksvis förläggas till andra tisdagen i augusti. Sedan förhandlingarna avslutats bringade kantor C. Lindberg, Lund, i ett hjärtligt anförande deltagarnas tack till föreningens avhållne ordförande, musikdir. S. Sjöberg.

N. G. Z.

*

I samband med årsmötet var på första mötesdagens kväll anordnad en musikstund i Båstads kyrka med fröken Brita Sjöberg, Karlskrona, och organisterna A. Runbäck, Båstad, och Thure Olsson, N. Wram, såsom medverkande. Runbäck presenterade först sin gamla 1790-talsorgel och reproducerade på densamma med fin stilkänsla och fulländad klarhet J. G. Walthers Partita över koralen nr 216. Trots endast en manualighet, bihangspedal och litet stämantal återgavs alla variationerna med för varje variation skiftande, men ständigt varierande och tilltalande klangskrud. I sista variationen, som ju är något mera utarbetad än de föregående, framstod den tematiska genomföringen med pregnant klarhet, tack

vare den på denna orgel möjliga registrering: mot två 4'-, en 2'-, en 2 3/4'- och två mixturer stod som enda 8'-underlag en Gedackt (!). För att visa att även »romantisk» orgelmusik är utförbar på denna orgel, spelade Runbäck sedan Arcadelt-Liszt: Ave Maria, vilken framträdde i väl för de flesta lyssnarna ny och — tilldels tack vare orgelns placering — öronfåglande gestalt. På den nyare, men för kort tid sedan utvidgade och delvis omgjorda orgeln spelade dir. Runbäck Wald. Ahlén's i präktigaste »nyklassiska» stil skrivna variationer över koral n:o 62, tre koralbearbetningar av resp. Buxtehude, Hanff och Pachelbel samt fransmannen Boelmanns Offertorium. Det gemensamma intrycket av denna avdelnings nummer var bl. a., att även den nya orgeln numera är en »linjespelsorgel» av förnämlig klass. De nytillkomna stämmorna med mensurer efter moderna principer lämnade vid detta tillfälle ett, nej, flera bevis för sin överlägsenhet härutinnan över de hittills brukade. Att den nyare Båstadsorgeln vunnit avsevärt mycket genom om- och tillbyggnaden är ställt utom varje tvivel. — Fröken Brita Sjöberg, lät sedan beledsagad av Thure Olsson, höra sin klangfulla röst i Cherubinis Ave Maria och två Mendelssohn-arien ur »Paulus». — Uppbyggelserikt blev även det avslutande completoriet, i vilket tjänstgjorde domkyrkovicepastor A. Adell, Lund, dir. Runbäck samt musikdir. R. Blennows, Åstorp, kör.

Andra mötesdagens förmiddag firades högmässa, i vilken mässmusiken framfördes i »restaurerat» skick, d. v. s. ungefär

så som man i gamla tider sjöng dessa partier vid våra förfäders gudstjänster. Domkyrkovicepastor Adell var liturg och predikant, kören var den Blennowska och vid orgeln satt dir. Runbäck. Efter slutpsalmen klämtades nio slag i storklockan, varefter såsom postludium spelades D. Buxtehudes orgelkoral till n:r 134 — gudstjänstens ingångspsalm. Slutligen utförde Blennowska kören, vilken efter predikan sjungit Erythreus' sättning till sv. ps. 135, från läktaren Buxtehudes »Cantate domino», vars återgivande väl gör sig förtjänt av en särskild eloge för god stämklang (andra stämman!), rytmisk livfullhet och precision i samsjungningen. Continuo-partiet utfördes på den gamla orgeln av dir. Runbäck.

Detta »Lundaorganisternas» årsmöte skilde sig, vad det angår den musikaliska delen av detsamma, från föregående sådana därigenom, att det gav klara uttryck för de kyrkomusikaliska nydaningssträvandena i vår tid och i vårt land: tillgodogörande av reformationsårhundradets rika skatt av liturgiskt-musikaliskt material för våra gudstjänster, återuppväckande och vidareutveckling av den under gott och väl ett århundrade bortglömda, äkta orgelklangen.

Tilläggas kan, att programbladet för mötet var försett med de båda Båstadsorglarnas dispositioner jämte kortfattad historik över desamma, registreringarna till de orgelsaker, som spelades vid musikstunden samt en liten redogörelse för högmässans »restaurerade» mässmusik. Ett erkännansvärt och gott uppslag

Carl E. Rosenquist.

Meddelanden.

Kyrklig vecka i Alpirsbach hålles den 30 juli till 6 augusti. För kyrklig samling och till gemensam bön morgon, middag och afton i kyrkan. Ordnad efter de gamla kyrkliga formerna och under utnyttjande av kyrklig sång. Kostnaden för veckan är 25 RM. Anmälan senast 20 juli till

kyrkomusikdirektör R. Gölz, Tübingen, Hauffstr. 10.

Kyrkosångshögtid firades av Oslo bispedömes kyrkosångsförbund i Drammen d. 2—3 juni. Föredrag hölls av ordföranden lektor dr O. M. Sandvik över ämnet: »Ves-

per og ottesang för og nu». En av honom utarbetad sommarvesper utfördes. Högtiden avslutades med en konsert i Bragerens kyrka med orgelmusik, kör- och solosång. Bland körsakerna märktes bl. a. Gloria, Et incarnatus och Crusifixus ur Bachs H-mollmässa, dessutom motetter av Corsi, Palestrina, F. E. Nietd, Mendelssohn och Bossi. Hälsningstelegram anlände från Sveriges Kyrkosångsförbund och besvarades hjärtligt.

F. M. A.

Lotterimedlens användning 1933.

Enligt K. M:ts res. d. 20 maj 1932 skola av lotterimedel 12,000 kronor utbetalas till samarbetskommittén för Sällskapet Kyrkosångens Vänner, Sveriges allm. Organist- och Kantorsförening samt Sveriges Kyrkosångsförbund att fr. o. m. år 1933, enligt en av Musik. Akademien godkänd plan, med högst 4,000 kronor om året användas för sammanslutningarnas verksamhet med viss skyldighet för samarbetskommittén beträffande redovisningen av de använda medlen.

Av Diakonistyrelsen utsedda revisorer hava i febr. d. å. reviderat räkenskaperna för år 1933 och tillstyrkt ansvarsfrihet för samarbetskommittén och kassaförvaltaren. Diakonistyrelsen har vid sammanträde d. 22 mars godkänt räkenskaperna och beviljat ansvarsfrihet. Ur revisionsberättelsen må anföras följande:

Inkomster.

Behållning från år 1932 av år 1928 beviljade medel	2,094: 82
Erhållna lotterimedel för 1933—35, mottagna d. 16 jan. 1933..	12,000: —
Upplupen ränta vid årets slut ..	270: 72
Summa Kr.	14,365: 54

Utgifter.

Till Tidskr. f. K.-musik etc.	1,200: —
Till » Kyrkosångsförbundet, under året uttagna	250: —
Revisorsarvode	25: —
Diakonistyrelsens Bokförlag (doc. Mobergs Kyrkomusikens Historia)	3,000: —
Skara stifts Organist- och Kantorsfören. (kurs)	300: —
Hinderslöshetsbevis, porton	52: 55
Behållning till år 1934, inest. i bank	9,537: 99
Summa Kr.	14,365: 54

Revisorerna framhålla, att ehuru utbetalningarna uppgå till 4,827: 55 kr. och sålunda överstiga det föreskrivna högsta beloppet 4,000 kr. för år, bör däremot ingen invändning göras, då en behållning vid årets början förefanns å 2,094: 82 kr. av de år 1928 beviljade medlen. Vidare omnämnes, att samtliga utgiftsposter äro verifierade och grunda sig på samarbetskommitténs beslut samt äro i enlighet med kungl. res. och den av Musik. Akademien fastställda planen.

F. M. Allard.

Kyrkokalender.

för September.

Allmän kyrkobön: Alternativ III.

FJORTONDE SÖNDAGEN EFTER TRE-FALDIGHET.

(Grön skrud.)

För helgsmålsbönen:

Sv. psb. 579, 443. Psalt. 67. Jer. 9: 23, 24.

För högmässan:

Sv. psb. 330: 1, 2. 579. 591: 3. 264. [221: 1. 158]; 1: 7.

För aftonsången:

Sv. psb. 138: 1—5. 199: 2—6. 153: 11, 12.

För veckans dagliga andakter:

Månd. 3 sept. Sv. psb. 420: 1—2. 420: 3—4.

Psalt. 108: 2—7. Apg. 13: 32—52.

Tisd. 4. Sv. psb. 213: 1—3. 213: 3. Psalt.

116: 1—9. Apg. 14: 1—28..

Onsd. 5. Sv. psb. 229: 6. 229: 8—9. Psalt.

141: 1—4. Apg. 15: 1—31.

Torsd. 6. Sv. psb. 596:1—2. 596:3. Psalt.
138. Apg. 15: 32—16: 18.
Fred. 7. Sv. psb. 184:5. 184:6. Psalt.
77:2—15. Apg. 16: 19—40.
Lörd. 8. Sv. psb. 334:4. 334:5. Psalt. 100.
Apg. 17:1—21.

**FEMTONDE SÖNDAGEN EFTER TRE-
FALDIGHET.**
(Grön skrud.)

För helgmålsbönen:
Sv. psb. 298. 439. Psalt. 127:1, 2. 1 Kon.
17:8—16.

För högmässan:
Sv. psb. 298:1, 2. 298:3—6. 637:3. 610.
[153:7, 8. 158.] 31:5, 6.

För aftonsången:
Sv. psb. 206:1—5. 284:1—4. 425:3, 4.

För veckans dagliga andakter:
Månd. 10. Sv. psb. 430:2. 430:4. Psalt.
89:2—7, 12—16. Apg. 17:22—18:3.
Tisd. 11. Sv. psb. 167:6, 7. 167:8. Psalt.
116:12—19. Apg. 18:4—28.
Onsd. 12. Sv. psb. 298:1, 2. 298:3, 4.
Psalt. 84. Apg. 19:1—22.
Torsd. 13. Sv. psb. 298:5, 6. 298:7, 8.
Psalt. 91:1—6, 10—16. Apg. 19:23—20:6.
Fred. 14. Sv. psb. 182:1—2. 182:3. Psalt.
86:1—13. Apg. 20:7—38.
Lörd. 15. Sv. psb. 325:6—7. 325:10. Psalt.
107:1—9. Apg. 21:1—26.

**SEXTONDE SÖNDAGEN EFTER TRE-
FALDIGHET.**
(Grön skrud.)

För helgmålsbönen:
Sv. psb. 597. 443. Psalt. 116:1—7. 1 Kon.
17:17—24.

För högmässan:
Sv. psb. 323. 597. 647:5. 424:6—9. [153:7—8.
158.] 462:8.

För aftonsången:
Sv. psb. 219:1—4. 597:3—5. 220:7.

För veckans dagliga andakter:
Månd. 17. Sv. psb. 424:6—7. 424:9. Psalt.
63:2—9. Apg. 21:27—22:21.
Tisd. 18. Sv. psb. 208:1. 208:4—5. Psalt.
18:2—7, 50. Apg. 22:22—23:11.
Onsd. 19. Sv. psb. 131:1—2. 131:3. Psalt.
19:8—15. Apg. 23:12—35.
Torsd. 20. Sv. psb. 250:1—2. 250:3—4.
Psalt. 113:1—8. Apg. 24:1—27.
Fred. 21. Sv. psb. 186:1—2. 186:8. Psalt.
32:1—8. Apg. 25:1—27.
Lörd. 22. Sv. psb. 637:3. 637:4. Psalt.
33:1—12. Apg. 26:1—32.

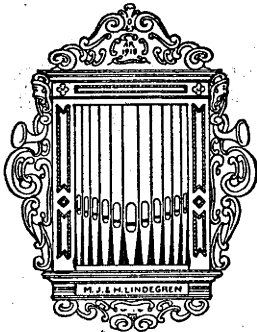
**SJUTTONDE SÖNDAGEN EFTER TRE-
FALDIGHET.**
(Grön skrud.)

För helgmålsbönen:
Sv. psb. 274:3—7. 443. Psalt. 119:9—14. Jes.
29:13—16.

För högmässan:
Sv. psb. 328:1, 2. 274:3—7. 273:1. 50:3—5.
[153:7—8. 158.] 168:4—5.

För aftonsången:
Sv. psb. 530. 531. 289:7.

För veckans dagliga andakter:
Månd. 24. Sv. psb. 425:2. 425:5—6. Psalt.
19:8—15. Apg. 27:1—26.
Tisd. 25. Sv. psb. 226:3—4. 226:6. Psalt.
39:5—14. Apg. 27:27—28:10.
Onsd. 26. Sv. psb. 211:1. 211:4—5. Psalt.
119:1—7. Apg. 28:11—31.
Torsd. 27. Sv. psb. 35:1, 2. 35:3. Psalt.
46. 1 Tim. 1:1—20.
Fred. 28. Sv. psb. 201:3—4. 201:5. Psalt.
51:3—14. 1 Tim. 2:1—3:16.
Lörd. 29. Mikaelisdag. Sv. psb. 36:1—2.
36:6. Psalt. 96:1—10. 1 Tim. 4:1—16.

H. Lindegren, Orgelfabrik

2:dra Långgatan 39, GÖTEBORG
TELEFONER: Bostad och Kontor 426 38, Fabriken 493 38

Tillverkning av piporglar med precis tonangivning och en enastående hållbarhet. Intonationen utföres efter såväl äldre som nyare metoder.

Verkligt kvalitetsarbete till moderat pris

Över 25 års praktik

Herman Nordfors & Co. PIPORGELFABRIK LIDKÖPING

Tel. Kontoret 145. Tel. Bostaden 592.

Tillverkar piporglar efter nyaste konstruktioner. Moderniseringar, insättning av elektrisk bältdrift och stämningar utföras omsorgsfullt. Finaste intyg från framstående musici. Dispositions- och kostnadsförslag på begäran omgående gratis.

KYRKO-ORGLAR

Olof Hammarberg

Nya Varvet - Göteborg

Renoveringar, stämningar. Förstklassigt utförande. Moderata priser.

VESPER

vid

Barn- och Ungdomsfest, Skördefest,
Vid kyrkliga möten, Kyrko-
invigningsfest,

finnas i såväl *enklare* som *rikare* form i särtryck ur 1914 års Vesperale
Kr. 1: — pr st.

Texthäften för församlingens bruk till 5 öre st. (enklare) och 7 öre st. (rikare) eller resp. 3: 50 och 5: 25 för 100 ex.

Svenska Kyrkans Diakonistyrelsens Bokförlag.

J. W. Grönlunds Orgelfabrik Kåge, Tel. 27.

Tillverkning av Piporglar i modernaste utförande för kyrkor och kapell.

Orgelharmonium för hem och sko or. Renovering och stämning av äldre orgelverk

Insättning av elektriska orgelfläktar.

Fina intyg av framstående musikedirektörer och kyrkomyndigheter.

Förslag kostnadsfritt på begäran.

Ledigförklarade Kyrkomusikertjänster.

A. Enbart kyrkliga tjänster.

I Bara o. Mölleberga (adr. Bara, Malmöhus län) sökes före 11 aug. Lön 940 kr. jämte innehav av klockarebost.

I Vimmerby (adr. Vimmerby, Kalmar län) sökes före 23 augusti. Lön 1,500 kr.

I V. Karaby och Saxtorp (adr. Dagstorp, Malmöhus län) sökes före 31 aug.

B. Förenade med folkskollärares tjänster.

I Kolvukylä (adr. Hietaniemi, Hedenäset, Norrbottens län) sökes före 6 augusti. Skolform A. Lön 700 kr.

I Sparrsätra (adr. Sparrsätra, Uppsala län) sökes före 8 augusti. Skolform B 1. Lön 600 kr.

I Österplana (adr. Gössäter, Skarab. län) sökes före 8 augusti. Skolform B 1. Lön 500 + 200 kr.

Vid Kyrkskolan (litt A) i Partille (adr. Partille, Göteb. o. Bohus län) sökes före 17 aug. (manl.) Lön 1,000 kr.

I Wallby (adr. Enköping, Uppsala län) sökes före 18 augusti. Skolform B 1. Lön 400 + 100 kr.

I Västrum (adr. Västrum, Kalmar län) sökes före 22 augusti. Skolform B 1. Lön 600 kr.

I Njutånger (adr. Njutånger, Gävleborgs län) sökes före 28 aug. Skolform B 1. Lön 800 kr.

K. Musikkonservatorium.

Studieåret 1934—1935.

Inträdessökande skola anmäla sig personligen:

till **Piano** (såsom huvudämne) Lördagen den 1 sept. kl. 9 f. m.;

» **Orgel** (samt piano, biämne till orgel) Lördagen den 1 sept. kl. 10 f. m.;

» **Stråkinstrument** (violin, altviolin, violoncell, kontrabas), **Blåsinstrument, Harpa och Komposition:** Tisdagen den 4 sept. kl. 9 f. m.;

» **Sång** (även för kantors- samt högre och lägre musikhärexamen): Onsdagen den 5 sept. kl. 9 f. m.

För att bli antagen till elev fordras:

1) musikalisk begåvning och tillräcklig vokal, instrumental eller musikteoretisk utbildning för att kunna tillgodogöra sig undervisningen vid läroverket inom den avdelning och grupp, i vilken inträde sökes;

2) nöjaktig insikt i musiklärans första grunder (se Bergenson: »Musiklärans första grunder», eller jämförligt arbete);

3) fullständigt avgångsbetyg från egentlig folkskola eller ock vederbörligt intyg om motsvarande kunskapsmått;

4) ålder av minst 15, högst 25 år;

5) åldersbetyg, innehållande uppgift om födelseort och födelsedag;

6) intyg av läkare enligt av akademien fastställt formulär;

7) för omyndig tillståndsbevis av målsman.

Undervisningen är kostnadsfri.

Elev erlägger vid inträde i Konservatorium inskrivningsavgift med 10 kr. samt terminsavgift med 5 kr. och vid varje följande termins början terminsavgift med 5 kr.

Dessa medel tillfalla stipendiefonden.

Närmare upplysningar meddelas av konservatoriets Direktör, som för detta ändamål träffas på sitt ämbetsrum i Musikaliska Akademiens hus, Stallgatan 9, Fredagen den 31 aug. från kl. 11 f. m. till 2 e. m. samt på de anmälningstider, som äro bestämda för inträdessökande.

Obs.! Den, som önskar avlägga examensprov vid slutet av vårterminen 1935, bör härom göra anmälan till Konservatoriets direktör före den 13 april.

Herrar Prästmän!

Ifråga om ny- eller ombyggnad samt renovering och omstämningar utav Edra kyrkororglar, begär kostnadsförslag från

Orgelbyggare John Grönvall, Lilla Edet. Tel. 94.

Mångårig praktik hos utlandets största orgelfirmor. Utexaminerad från Genossenschaft der Orgelbauer i Wien med högsta utmärkelsen.

NYTT

*Gustaf Aulén, Waldemar Åhlén,
Henry Weman:*

Förslag till alternativa koraler

för vissa av Nya psalmer.
40 melodier. Kr. 2: —.

Biskop Gustaf Aulén:

Biskop Thomas' frihetssång

Musik och text. 30 öre.

*Nils Bolander, Bengt Wallman,
John Nilsson:*

Kampsånger för kristen ungdom

med melodihänvisningar.
10 öre.

SVENSKA KYRKANS
DIAKONISTYRELSES BOKFÖRLAG.